

Notatka ze spotkania informacyjnego dot. Programów Interreg Europa, Interreg Europa Środkowa, Interreg Morza Bałtyckiego na lata 2021–2027

Dnia 15 marca 2021 r. odbyło się spotkanie informacyjne dotyczące Programów Interreg Europa, Interreg Europa Środkowa, Interreg Morza Bałtyckiego na lata 2021–2027 zorganizowane przez Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej. Podczas spotkania omówiono zasady tych programów, zakres tematyczny, charakterystykę projektów, a także planowane terminy pierwszych naborów wniosków. Charakterystykę programów uzupełniają przykłady projektów zrealizowanych z udziałem polskich instytucji w okresie 2014–2020. Dzięki współpracy z urzędami marszałkowskimi zaprezentowane zostały także doświadczenia poszczególnych województw w zakresie współpracy transnarodowej i międzyregionalnej.

I. Programy Interreg Region Morza Bałtyckiego i Interreg Europa Środkowa

Monika Strojcka-Gevorgyan, Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej,
Departament Współpracy Terytorialnej (MFIPR DWT)

Projekty transnarodowe dotyczą wyzwań, z którymi pojedyncze państwa nie są w stanie się zmierzyć samodzielnie i które wymagają wspólnych działań partnerów z kilku państw obszaru objętego programem. Partnerzy z kilku państw muszą wspólnie realizować główne działania w ramach projektu. Projekt tworzy przynajmniej trzech partnerów finansujących z trzech krajów, z których co najmniej dwóch ma siedzibę na obszarze programu.

Przykłady działań w projektach transnarodowych:

- wspólne opracowywanie i wdrażanie strategii lub planów działania,
- opracowywanie i ustanawianie modeli współpracy, platform transferu wiedzy i wspólnego zarządzania,
- tworzenie map zasobów w wybranym obszarze tematycznym i opracowywanie propozycji ich efektywnego wykorzystywania,
- inwestycje pilotażowe, studia wykonalności i planowanie przedinwestycyjne,
- testowanie nowych rozwiązań (np. technologii) i promowanie ich stosowania.

Projekty o charakterze wyłącznie badawczym, niewskazujące sposobu wykorzystania rezultatów w praktyce, nie mogą liczyć na dofinansowanie.

Interreg Europa Środkowa 2014–2020

- Zasięg geograficzny: Polska, Czechy, Słowacja, Austria, Węgry, Słowenia, Chorwacja, północne Włochy i część Niemiec

- Budżet: 246 mln euro – EFRR
- Instytucja Zarządzająca – Miasto Wiedeń

Priorytety Interreg Region Europa Środkowa 2014–2020

1. Innowacje na rzecz zwiększenia konkurencyjności
 2. Strategie niskoemisyjne
 3. Zasoby naturalne i kulturowe na rzecz trwałego wzrostu gospodarczego
 4. Poprawa powiązań transportowych
- Zatwierdzono 138 projektów z udziałem 188 PL partnerów (w tym 14 liderów)

Interreg Region Morza Bałtyckiego 2014–2020

- Zasięg geograficzny: Polska, Dania, Estonia, Finlandia, Łotwa, Litwa, Szwecja, część Niemiec, Norwegia oraz część Rosji i Białoruś
- Budżet: 264 mln euro – EFRR
- Instytucja Zarządzająca – IB.SH

Priorytety Interreg Region Morza Bałtyckiego 2014–2020

1. Potencjał dla innowacji
 2. Efektywne gospodarowanie zasobami naturalnymi
 3. Zrównoważony transport
 4. Zdolność instytucjonalna w zakresie współpracy makroregionalnej
- Zatwierdzono 140 projektów z udziałem 207 PL partnerów (w tym 10 liderów)

II. Projekt Interreg Europa Środkowa Forget Heritage

Grzegorz Boroń, Urząd Miasta Bydgoszczy, Wydział zintegrowanego rozwoju i środowiska

Forget Heritage – pn. Innowacyjne, zrównoważone i replikowane modele współpracy publiczno-prywatnej w ramach ochrony porzuconych obiektów wartości historycznej poprzez wzmacnianie sektora kulturowego i kreatywnego jest kontynuacją nowoczesnego myślenia o dziedzictwie z dodaniem aspektu biznesowego.

Cel: Tworzenie międzynarodowego modelu zarządzania dziedzictwem kulturowym.

Działania – co udało się zrobić:

- Podręczniki pomagające zarządzać dziedzictwem
- 8 projektów pilotażowych
- Spotkania partnerów projektu, wizyty studyjne, konferencje międzynarodowe
- Lokalne spotkania sieciujące osoby z kręgów kreatywnych z miastem, instytucjami, szkolenia, warsztaty
- Aplikacja do inwentaryzacji pustostanów w mieście
- Opracowanie ogólnego modelu – strategii zarządzania dziedzictwem

Proces tworzenia pilotażu był dość długi.

Stworzone zostało Centrum Kreatywności Młodzi rzemieślnicy na Starym Mieście. Dostęp do miejsc pracy dla młodych ludzi w sektorze kreatywnym i rzemiosła. Warsztaty rzemieślnicze różnego rodzaju (od kaletnictwa po robotykę).

W ramach projektu:

- Stworzone zostało środowisko dla młodych kreatywnych ludzi
- Wykorzystano opuszczony lokal
- Powstały nowe produkty i usługi
- Odnowiona została moda na rzemiosło
- Zastosowano współpracę publiczno-prywatną
- Wsparty został proces rewitalizacyjny
- Kontynuowane są działania w tym obszarze

W czasie pandemii, kiedy zajęcia nie mogły się odbywać, w Pracowni zorganizowano centrum koordynacji pomocy dla medyków. Sprzęt wykorzystano do szycia maseczek i produkcji przyłbic. Wartość dodana: w pracowni odbywają się warsztaty artystyczne w języku ukraińskim, cieszą się dużą popularnością.

III. Program Interreg Europa

Anna Stol, Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej,
Departament Współpracy Terytorialnej (MFiPR DWT)

1. Charakterystyka współpracy międzyregionalnej

Program Interreg Europa 2014–2020:

- Obejmuje całe terytorium Unii Europejskiej, Norwegię i Szwajcarię.
- Wspiera współpracę regionów o różnym stopniu doświadczenia.
- Służy poprawie efektywności polityk regionalnych.
- Oferuje możliwość pogłębiania wiedzy w wybranych dziedzinach rozwoju regionalnego.

2. Co odróżnia Interreg Europa od programów transnarodowych i transgranicznych

- Ma większy zasięg geograficzny – 30 państw.
- Przyczynia się do transferu dobrych praktyk, szczególnie do programów celu Inwestycje na rzecz wzrostu i zatrudnienia (w Polsce to regionalne i krajowe programy operacyjne).
- W projektach są realizowane dwa poziomy współpracy: międzynarodowy (w ramach partnerstwa) oraz regionalny (grupy interesariuszy).
- Oferuje dodatkowe wsparcie eksperckie – Platforma learningowa programu Interreg Europa.

3. Priorytety programu Interreg Europa 2014–2020

- Badania i innowacje
- Konkurencyjność MŚP
- Gospodarka niskoemisyjna
- Ochrona środowiska oraz zarządzanie zasobami naturalnymi i kulturowymi

4. Program w liczbach:

- 258 projektów, ponad 2 000 partnerów
- 94 pilotaże

- 322 mln euro z EFRR
- Polska w programie: 101 projektów w 16 województwach; 113 partnerów (w tym 3 wiodących); 4 pilotaże; 2 wzajemne oceny; ponad 13 mln euro z EFRR

5. Platforma learningowa Interreg Europa:

- Wzajemne oceny (peer reviews)
- Policy help-desk
- Tematyczne webinaria (Przykłady tematycznych webinarów: Dziedzictwo kulturowe szansą dla zrównoważonej turystyki; Logistyka miejskiego transportu towarowego; Powtórne użycie wody oraz Europejski Zielony Ład; Cyfrowe ekosystemy innowacji).
- Tematyczne publikacje
- Baza dobrych praktyk
- Europejska społeczność praktyków

www.interregeurope.eu/policylearning

www.interregeurope.eu/discover-projects/

IV. Projekty Interreg Europa E-COOL i POWERTY

Anna Bednarska, Stowarzyszenie Aglomeracja Opolska

1. „Podstawy przedsiębiorcze i kreatywne u młodych ludzi poprzez dynamizację kompetencji, metod nauczania i ekosystemu przedsiębiorczości” – E-COOL

Czas realizacji projektu: 01.06.2018 – 31.05.2023

Ogólnym celem projektu E-COOL jest poprawa skuteczności polityki regionalnej w promowaniu ducha przedsiębiorczości wśród młodzieży, przyczynianie się do przyszłego rozwoju gospodarczego i zwiększania konkurencyjności UE.

W projekcie uczestniczy 10 partnerów międzynarodowych oraz partnerzy regionalni.

Zrealizowane zadania:

- Udział w 3 Międzynarodowych Seminariach Wymiany Dobrymi Praktykami (Brno, Jelgava, Groningen).
- Udział w posiedzeniach Komitetu Sterującego.
- Organizacja 7 spotkań z Partnerami Regionalnymi, podczas których dokonano oceny dobrych praktyk wszystkich partnerów projektu.
- Identyfikacja dobrej praktyki do zaimplementowania na obszarze województwa opolskiego – Talento Emprendador z Hiszpanii.
- Przygotowanie Planu działania (strategicznego dokumentu) wdrożenia dobrej praktyki.

Wyzwania i oczekiwania:

- Zmiany w podejściu do nauczania przedsiębiorczości ludzi młodych.
- Zachęcanie ludzi młodych do samorealizacji zawodowej poprzez zakładanie własnej działalności gospodarczej.
- Przyczynienie się do realnego wpływu na zmianę polityki regionalnej.
- Zachęcenie do współpracy szkół podstawowych i ponadpodstawowych do realizacji Planu działania (Action Plan).
- Zaadaptowanie elementów dobrej praktyki z Hiszpanii – Talento Emprendador poprzez sfinansowanie i wdrożenie założeń Planu działania.

2. „Odnawialne źródła energii dla grup wrażliwych” – POWERTY

Czas realizacji projektu: 01.08.2019 – 31.07.2023

Założenia projektu:

- projekt powstał z myślą o ulepszeniu instrumentów polityki, aby ułatwić grupom wrażliwym korzystanie z energii odnawialnej;
- zmniejszenie poziomu ubóstwa energetycznego w UE.

Cele projektu:

- Ułatwienie korzystania z energii osobom z grup wrażliwych, dotkniętych ubóstwem energetycznym, a tym samym walka z ubóstwem energetycznym.
- Identyfikacja nowych innowacyjnych technologii energii odnawialnej – skierowane do wrażliwych grup, w tym zbiorowych i miejskich systemów energetycznych.
- Stworzenie mechanizmów finansowania energii odnawialnej odpowiednich dla grup wrażliwych.
- Ulepszenia w normach prawnych dotyczących energii odnawialnej i samych grup wrażliwych.
- Wzmocnienie pozycji słabszych grup społecznych oraz innowacji społecznych służących stymulowaniu aktywnego uczestnictwa obywateli w tych grupach społecznych.

Zrealizowane zadania:

- Przygotowanie analizy SWOT do projektu w kontekście ubóstwa energetycznego na obszarze województwa opolskiego.
- Zorganizowanie kilkunastu spotkań w celu wymiany doświadczeń oraz pozyskania nowych Partnerów Regionalnych; zorganizowanie czterech spotkań z Partnerami Regionalnymi.
- Udział w seminariach międzynarodowych oraz posiedzeniach Komitetu Sterującego.
- Identyfikacja dobrej praktyki projektu POWERTY – domy modułowe z wykorzystaniem odnawialnych źródeł energii.
- Organizacja I Międzynarodowego Seminarium Tematycznego z przedstawieniem prezentacji dobrych praktyk.
- Stworzenie vloga tematycznego POWER i Ty.
- Udział w ogólnopolskim festiwalu ekoenergetyki.

V. Źródła informacji o programach współpracy transnarodowej i międzyregionalnej

Monika Strojcka-Gevorgyan, Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej,
Departament Współpracy Terytorialnej (MFIPR DWT)

- www.ewt.gov.pl
- www.interreg-central.eu
- www.europasrodkowa.gov.pl
- www.interreg-baltic.eu
- www.interregeurope.eu
- Strona internetowa bazy danych KEEP <https://keep.eu/>

VI. Zakres tematyczny programów i planowane typy projektów: Interreg Europa Środkowa 2021–2027 oraz Interreg Region Morza Bałtyckiego 2021–2027

Monika Strojcka-Gevorgyan, Anna Stol, Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej,
Departament Współpracy Terytorialnej (MFIPR DWT)

A. Interreg Europa Środkowa 2021–2027

Główne cele i założenia programu:

- wspieranie miast i regionów w poszukiwaniu najlepszych rozwiązań dla mieszkańców przez współpracę ponad granicami;
- budowanie odporności regionów wobec wspólnych wyzwań, niezależnych od przebiegu granic i niemożliwych do rozwiązania bez współpracy z partnerami; wyzwania te obejmują m.in. proces transformacji gospodarczej, zmiany klimatyczne, długofalowe społeczno-ekonomiczne skutki pandemii;
- umożliwienie współdziałania instytucji publicznych, sektora prywatnego i społeczeństwa obywatelskiego i budowanie zaufania ponad granicami;
- współfinansowanie transnarodowych projektów, w ramach których są opracowywane, testowane i wdrażane rozwiązania pilnie potrzebne, żeby Europa Środkowa była silniejsza i atrakcyjniejsza.

Realizacji celu programu posłużą oczekiwane rezultaty projektów:

- poprawa procesu tworzenia polityk, uczenia się i wprowadzania zmian;
- podnoszenie kompetencji, w tym dzięki transferowi i wymianie wiedzy;
- bardziej skoordynowana współpraca i lepsze zarządzanie na różnych poziomach;
- zredukowanie barier;
- nowe lub lepsze usługi;
- zmiana nawyków;
- łączenie środków publicznych i prywatnych, w tym do przygotowania inwestycji.

Zasięg geograficzny: Polska, Czechy, Słowacja, Austria, Węgry, Słowenia, Chorwacja, północne Włochy i część Niemiec; **nowy region:** Brunszwik

Priorytety:

- **Priorytet 1: Współpraca na rzecz inteligentnej Europy Środkowej**
 - SO 1.1 – Wzmacnianie zdolności innowacyjnych
 - SO 1.2 – Rozwijanie umiejętności w zakresie inteligentnej specjalizacji, transformacji przemysłowej i przedsiębiorczości
- **Priorytet 2: Współpraca na rzecz bardziej zielonej Europy Środkowej**
 - SO 2.1 – Wspieranie transformacji energetycznej dla neutralności klimatycznej
 - SO 2.2 – Zwiększenie odporności na zmiany klimatu
 - SO 2.3 – Rozwój gospodarki o obiegu zamkniętym
 - SO 2.4 – Ochrona środowiska
 - SO 2.5 – Zielona mobilność miejska
- **Priorytet 3: Współpraca na rzecz lepiej połączonej Europy Środkowej**
 - SO 3.1 – Poprawa połączeń transportowych obszarów wiejskich i peryferyjnych
- **Priorytet 4: Poprawa systemu zarządzania współpracą w Europie Środkowej**
 - SO 4.1 – Wzmocnienie systemu zarządzania na rzecz zintegrowanego rozwoju terytorialnego w Europie Środkowej

Typy projektów (wstępne uzgodnienia; nazwy i charakterystyka projektów mogą się jeszcze zmienić):

1. z elastycznym planem działań (od 5 do 12 partnerów)
2. kapitalizacyjne (od 5 do 12 partnerów)
3. pionierskie / pilotażowe (do 12 miesięcy, partnerów od 3 do 6)

Harmonogram prac Interreg Europa Środkowa 2021–2027

- kwiecień 2021 – akceptacja projektu programu przez Grupę Roboczą
- czerwiec/lipiec 2021 – zatwierdzenie przez państwa członkowskie i złożenie do KE
- czerwiec 2021 – ogłoszenie warunków 1. naboru
- wrzesień/październik 2021 – zatwierdzenie programu przez KE
- wrzesień/październik 2021 – formalne otwarcie 1. naboru projektów

B. Interreg Region Morza Bałtyckiego 2021–2027

Ogólny cel programu: „Wdrażanie innowacyjnych, polegających na inteligentnym korzystaniu z wód i neutralnych dla klimatu rozwiązań poprzez współpracę transnarodową z korzyścią dla obywateli w całym regionie Morza Bałtyckiego”.

Wspieranie transformacji: przejście do bardziej ekologicznych i odporniejszych społeczeństw i gospodarek – cyfryzacja jest głównym czynnikiem umożliwiającym tę transformację.

Orientacja na klienta: kierowanie się potrzebami i wspieranie władz publicznych w zaspokajaniu potrzeb ich grup docelowych (np. firm i społeczności).

Transfer wiedzy i budowanie zdolności jest ważnym elementem działań ponadnarodowych w ramach wszystkich celów polityki. Poprawa kompetencji zwiększa świadomość społeczną i zmianę zachowań.

Zasięg geograficzny: Polska, Dania, Estonia, Finlandia, Łotwa, Litwa, Szwecja, część Niemiec, część Norwegii oraz część Rosji i Białoruś

Priorytety:

- **Priorytet 1: Innowacyjne społeczeństwa**
 - SO 1.1 – Odporne gospodarki i społeczności
 - SO 1.2 – Responsywne usługi publiczne
- **Priorytet 2: Społeczeństwa korzystające z wody**
 - SO 2.1 – Zrównoważone wody
 - SO 2.2 – Niebieska gospodarka
- **Priorytet 3: Społeczeństwa neutralne dla klimatu**
 - SO 3.1 – Gospodarka o obiegu zamkniętym
 - SO 3.2 – Transformacja energetyczna
 - SO 3.3 – Inteligentna zielona mobilność
- **Priorytet 4: Zarządzanie współpracą**
 - SO 4.1 – Platformy projektów
 - SO 4.2 – Zarządzanie makroregionalne

Typy projektów (wstępne uzgodnienia; nazwy i charakterystyka projektów mogą się jeszcze zmienić):

1. regularne (duże zorientowanie na wdrażanie)
2. małe projekty (do 2 lat, przeniesienie programu bliżej obywateli)
3. platformy projektów

Harmonogram prac Interreg Region Morza Bałtyckiego 2021–2027:

- maj 2021 – akceptacja projektu programu przez komitet programujący
- czerwiec-wrzesień 2021 – zatwierdzenie programu przez państwa członkowskie
- wrzesień 2021 – złożenie programu do Komisji Europejskiej
- listopad/grudzień 2021 - zatwierdzenie programu przez KE
- grudzień 2021 – planowane otwarcie 1. naboru projektów

C. Interreg Europa 2021–2027

Zasięg geograficzny: UE-27, Norwegia, Szwajcaria

W nowym okresie nie będzie możliwości współpracy z partnerami brytyjskimi.

Cel programu: Poprawa efektywności polityk regionalnych (wymiana doświadczeń; promocja innowacyjnych rozwiązań; budowanie zdolności instytucjonalnej).

Jeden priorytet: Lepsze zarządzanie współpracą. Wzrost kompetencji podmiotów odpowiedzialnych za tworzenie i wdrażanie polityk regionalnych.

Uprawnieni do udziału w projektach:

- władze (krajowe, regionalne, lokalne) i instytucje publiczne
- prywatne podmioty non-profit

Dofinansowanie z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego:

- partnerzy publiczni: 80%
- partnerzy non-profit: 70%

Cele Polityki:

– **Cel polityki 1: Bardziej inteligentna Europa**

Ulepszanie instrumentów polityki dotyczących wspierania innowacji, badań i rozwoju, szczególnie w ramach strategii inteligentnych specjalizacji. Rozwój umiejętności na potrzeby inteligentnej specjalizacji oraz przedsiębiorczości, cyfryzacja gospodarki oraz społeczeństwa, łączność cyfrowa, powszechne wykorzystanie zaawansowanych technologii, innowacje w MŚP, innowacje nietechnologiczne (organizacyjne, społeczne itp.).

– **Cel polityki 2: Bardziej przyjazna dla środowiska, bezemisyjna i odporna Europa**

Ulepszanie instrumentów polityki dotyczących przechodzenia na gospodarkę o obiegu zamkniętym, przystosowania się do zmiany klimatu, gospodarki wodnej, zapobiegania zagrożeniom i odporności na klęski żywiołowe, efektywności energetycznej, różnorodności biologicznej i zielonej infrastruktury, zrównoważonej mobilności miejskiej.

– **Cel polityki 3: Lepiej połączona Europa**

Ulepszanie instrumentów polityki dotyczących zrównoważonej, inteligentnej i multimodalnej mobilności.

– **Cel polityki 4: Europa o silniejszym wymiarze społecznym**

Ulepszanie instrumentów polityki, które pomogą ludziom w powrocie do zatrudnienia, poprawią efektywność rynków pracy oraz integrację migrantów i grup w niekorzystnej sytuacji. Zapewnienie dostępu do opieki zdrowotnej poprzez rozwój infrastruktury, w tym podstawowej opieki zdrowotnej i specjalistycznych usług zdrowotnych, zwiększenie roli kultury i turystyki w rozwoju gospodarczym, włączeniu społecznym i innowacjach społecznych.

– **Cel polityki 5: Europa bliżej obywateli**

Ulepszanie instrumentów polityki związanych z edukacją, włączeniem społecznym, rynkiem pracy, integracją migrantów, dziedzictwem kulturowym, turystyką.

Typy projektów:

1. Projekty współpracy międzyregionalnej
 - Powiązanie z różnymi instrumentami polityki (programy, plany, strategie itp.)
 - Akcje pilotażowe
 - Projekty dotyczące różnych aspektów wdrażania wybranych programów, planów itp.
 - Współpraca międzynarodowa i w regionie (grupy interesariuszy)
2. Platforma learningowa (Policy Learning Platform)

- Wzajemne oceny (peer reviews)
- Pomoc ekspertów (policy help-desk)
- Webinaria
- Baza wiedzy i dobrych praktyk (knowledge hub, good practices)
- Społeczność on line (community)

Harmonogram prac:

- Do 16 kwietnia 2021: konsultacje publiczne prowadzone na stronie programu
- Konsultacje w j. polskim prowadzone przez MFiPR do 20 kwietnia br.
- Wrzesień 2021: planowane złożenie projektu programu do Komisji Europejskiej
- Decyzja KE spodziewana w styczniu 2022 r.
- Pierwszy nabór wniosków – I połowa 2022 r.

W nowej perspektywie programowania wprowadzone zostaną zmiany, m.in. zmienia się zakresy tematyczne (większa koncentracja tematyczna), novum będą małe projekty, rozliczanie będzie uproszczone – uproszczone zostanie rozliczanie kosztów personelu i podróży. Obniżony będzie poziom dofinansowania dla podmiotów o charakterze publicznym do 80%.

Na podstawie wystąpień prelegentów zaprezentowanych podczas spotkania informacyjnego dotyczącego Programów Interreg Europa, Interreg Europa Środkowa, Interreg Morza Bałtyckiego na lata 2021–2027 opracowała Anna Kwil